

Herzien en omzetten van de JGZ-richtlijn Kindermishandeling

Onderwerpen: kindermishandeling, Richtlijn, JGZ, modulaire vormgeving

Datum geplaatst: 20 maart 2023

Deadline: **18 april 2023, 12.00 uur**

Inhoud

1	Doel subsidieoproep.....	1
2	Randvoorwaarden	1
2.1	Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie?	1
2.2	Samenwerking en bijdrage van derden	1
2.3	Welk bedrag kunt u aanvragen?.....	1
2.4	Voorwaarden die in het proces van subsidieverstrekking van toepassing zijn	1
3	Beoordelingscriteria	2
3.1	Relevantiecriteria	2
3.3	Kwaliteitscriteria	3
4	Procedure & Tijdpad.....	4
4.1	Beoordelingsprocedure	4
4.2	Tijdpad	4
5	Indienen.....	4
5.1	Indiening (via Mijn ZonMw).....	4
5.2	Tips	5
5.3	Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag	5
5.4	Inhoudelijke vragen	5
5.5	Technische vragen	5
5.6	Downloads en links.....	5
5.7	Overige bijlagen subsidieoproep	5

1 Doel subsidieoproep

Het doel van deze subsidieoproep is het omzetten en herzien van de JGZ-richtlijn Kindermishandeling (2016). De bestaande richtlijn wordt omgezet naar een modulaire opgebouwde richtlijn, waarbij indien noodzakelijk modules worden herzien op basis van nieuwe kennis en inzichten.

In een modulaire opzet wordt een richtlijn opgedeeld in kleinere blokken, zogenaamde modules. Iedere richtlijnmodule bestaat uit een uitgangsvraag met bijbehorende aanbeveling(en), onderbouwing en verantwoordingsinformatie. De richtlijnmodule dient in ieder geval antwoord te geven op de uitgangsvraag en aanbevelingen te doen voor professioneel handelen.

Het project moet leiden tot de volgende eindproducten:

- A. Richtlijnmodules
- B. Richtlijnproducten, passend bij de afzonderlijke modules

Deze oproep is aanvullend aan de ronde Herzien en omzetten richtlijnen JGZ - Opvoeden & ondersteunen. Uit de aanvraag blijkt dat de JGZ- richtlijn Kindermishandeling aansluit op de jeugdhulp richtlijn kindermishandeling.

2 Randvoorwaarden

Voor de subsidieaanvraag die wordt ingediend, zijn onderstaande bepalingen en voorwaarden van toepassing.

2.1 Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie?

ZonMw nodigt TNO uit om een aanvraag in te dienen.

2.2 Samenwerking en bijdrage van derden

ZonMw stimuleert samenwerking tussen en deelname van partijen. Daarbij geldt dat geen subsidie wordt verstrekt als afspraken leiden of kunnen leiden tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun of als daardoor niet aan de [algemene subsidiebepalingen](#) van ZonMw of voorwaarden van de subsidieoproep kan worden voldaan.

Als er wordt samengewerkt of als er sprake is van sponsoring moet dit definitief geregeld zijn bij het indienen van de uitgewerkte subsidieaanvraag. Zie hiervoor de [ZonMw-webpagina Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#).

2.3 Welk bedrag kunt u aanvragen?

In deze subsidieronde kan maximaal € 75.000,- worden aangevraagd met een looptijd van maximaal 12 maanden.

Financiële tegemoetkoming JGZ-organisaties

Neem in de begroting een bedrag op voor een financiële tegemoetkoming voor leden van de clusterwerkgroep en klankbordgroep voor hun bijdrage aan de ontwikkeling van de richtlijn.

2.4 Voorwaarden die in het proces van subsidieverstreking van toepassing zijn

Algemene subsidiebepalingen ZonMw

De [Algemene subsidiebepalingen ZonMw](#) zijn van toepassing.

De Algemene subsidiebepalingen ZonMw 2013, zijn per 1 april 2022 gewijzigd. De wijzigingen hebben met name betrekking op artikel 25 subsidievaststelling en artikel 26 verantwoording. Meer informatie over de wijziging van de subsidiebepalingen kunt u nalezen op de [ZonMw website](#).

Richtlijnen Jeugdgezondheidszorg

Voor het ontwikkelen en herzien van richtlijnmodules hanteren ZonMw en het NCJ de 'Notitie Richtlijnen Jeugdgezondheidszorg: Procedures rond ontwikkeling en onderhoud van richtlijnmodules

jeugdgezondheidszorg". Deze wordt naar verwachting voorjaar 2023 vastgesteld. Op uw verzoek sturen we een conceptversie naar u toe.

Meer informatie over het programma Richtlijnen JGZ 2019 – 2024 en de inrichting van de JGZ vindt u in bijlage 2.

3 Beoordelingscriteria

De programmacommissie beoordeelt de relevantie, kwaliteit en begroting van de aanvraag. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet uw voorstel minimaal relevant én van goede kwaliteit zijn. Hieronder staan relevantie- en kwaliteitscriteria die van toepassing zijn.

3.1 Relevantiecriteria

Bijdrage aan subsidiedoel

U herzielt de JGZ-richtlijn Kindermishandeling en zet deze om naar een modulaire vormgeving. Dit doet u in afstemming met de Richtlijn kindermishandeling van de jeugdhulp en jeugdbescherming.

De herziening doet u aan de hand van de prioriteringsstudie Samen naar gedragen JGZ richtlijnmodules van TNO en de handleiding Omzetten van JGZ-richtlijnen naar modulaire eenheden.

Uit uw aanvraag blijkt:

- Hoe de actualiteit van de oorspronkelijke richtlijn wordt gecontroleerd en verbeterd.
- Hoe u de afstemming met richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming vorm geeft.
- Hoe aanbevelingen zo concreet mogelijk worden geformuleerd en vertaald naar stroomschema's en/of duidelijke criteria of afkappunten. Zodat deze ook in (toekomstige) digitale toepassingen worden verwerkt.
- Hoe u rekening houdt met de basistaken van de JGZ.
- Hoe u rekening houdt met het Landelijk Professioneel Kader (LPK).
- Hoe de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling wordt opgenomen.
- Hoe u gebruik maakt van resultaten uit relevante onderzoeken zoals [Verbetering \(vroeg\)signalering van kindermishandeling in de jeugdgezondheidszorg](#)

Richtlijnproducten

Bij het herzien van richtlijnmodules loopt u de bestaande, bijbehorende richtlijnproducten na. Wanneer nodig worden deze herzien. U gaat ook na of de BDS elementen aangepast moeten worden en u beoordeelt of links nog van nut zijn en of deze nog werken.

Samenwerking met clusterwerkgroep Opvoeden & ondersteunen

Gedurende de looptijd van het project werkt u samen met de projectleider, clusterwerkgroep en klankbordgroep van het parallel lopende project "Herzien en omzetten richtlijnen JGZ - Opvoeden & ondersteunen". U zorgt voor afstemming tussen de verschillende richtlijnmodules. Daar waar relevant zoekt u verbinding met andere richtlijnen.

Impactanalyse

U maakt een impactanalyse van het gebruik en de invoering van de richtlijn in de praktijk. U geeft aan hoe u deze impactanalyse overzichtelijk weergeeft in het document Randvoorwaardelijke implicaties volgens het format van het NCJ. Ook geeft u aan hoe u de resultaten uit de praktijktest in de definitieve richtlijn als deze wordt uitgevoerd.

Afstemming database Richtlijnen JGZ

Gedurende het proces van herziening stemt u regelmatig af met de ontwikkelaars van de database. Flexibiliteit ten aanzien van bijvoorbeeld de vormgeving van de richtlijnmodules is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat de richtlijn modules na oplevering goed vindbaar zijn en in samenhang weergegeven worden. Maak aannemelijk dat u in staat bent flexibel om te gaan met aanpassingen die nodig zijn voor bijvoorbeeld de database en mogelijke aangepaste processen rond de ontwikkeling van richtlijnmodules.

Ook richtlijnproducten stemt u af met de ontwikkelaars en beheerder van de database.

Diversiteit

- Goede ondersteuning en zorg voor kinderen en jongeren houdt rekening met verschillen tussen mensen. Verschillen in leeftijd, geslacht, maar ook in culturele achtergrond. U besteedt in uw aanvraag aandacht aan deze verschillen om iedereen zorg en ondersteuning te kunnen bieden die hij of zij nodig heeft. In het literatuuronderzoek wordt expliciet aandacht besteed aan 'etnische minderheden', 'diversiteit' en 'migranten'.
- U beschrijft op welke manier de richtlijnmodules rekening houden met verschillen tussen mensen.

Ouder- en jongerenparticipatie

- Richtlijn(modules) moeten goed aansluiten bij de vragen van ouders, jongeren en kinderen. Adviezen en tips met betrekking tot het betrekken van jeugdigen en ouders bij richtlijnontwikkeling vindt u in de [roadmap voor richtlijnontwikkeling: participatie van ouders, jongeren en kinderen](#).
- U zorgt ervoor dat in uw aanvraag afstemming met de doelgroep voor de gehele richtlijnontwikkelcyclus is ingebed. U maakt zichtbaar hoe u zowel in de voorbereiding, de vormgeving als ook gedurende de ontwikkeling en het testen van de tussentijdse stappen ouders en/of jeugdigen betreft.
- U geeft aan hoe u zorgt voor een representatieve afspiegeling van ouders, jongeren en kinderen. Dus ook van de kinderen en gezinnen die minder goed bereikt worden.

Meer informatie over de algemene relevantiecriteria vindt u op [de ZonMw-webpagina Relevantiecriteria](#).

3.2 Kwaliteitscriteria

Plan van aanpak

- U maakt aannemelijk dat u werkt volgens de AQUA leidraad en de GRADE methodiek.
- U geeft een beschrijving van de methodologie en geeft aan hoe het volgende uit gaan voeren:
 - de knelpuntenanalyse,
 - het formuleren van uitgangsvragen,
 - het uitvoeren van literatuuronderzoek,
 - het formuleren van aanbevelingen.
- U hanteert in uw aanvraag en in de richtlijn eenduidige begrippen die gangbaar zijn in de jeugdgezondheidszorg. Een begrippenlijst is opgenomen in bijlage 1.

Haalbaarheid

Maak aannemelijk dat het doel van de subsidieaanvraag binnen de gestelde tijd wordt bereikt met de beschikbare expertise, menskracht, faciliteiten en middelen. De tijdsplanning moet logisch worden opgebouwd zodat de richtlijnmodules in samenhang worden herzien/omgezet. Een schematische weergave van het tijdspad van uw voorstel voegt u als bijlage toe aan uw subsidieaanvraag.

Projectgroep

Beschrijf hoe de samenstelling van de projectgroep bijdraagt aan de kwaliteit van uw project.

- U betreft Remy Vink en/of Marianne de Wolff (TNO) bij het project om de JGZ-richtlijn en de jeugdhulpriichtlijn Kindermishandeling beter op elkaar aan te laten sluiten.
- In uw projectgroep neemt u JGZ-expertise, en ervarings- (vanuit patiënt / ouderperspectief) en methodologische (op richtlijngebied) deskundigheid op.
- Naast de projectgroep richt u een klankbordgroep in, bestaande uit 1 of 2 JGZ managers en 1 of 2 implementatiefunctionarissen. Zij adviseren over de implementeerbaarheid van de aanbevelingen.

Begroting

Het aangevraagde budget en de looptijd van het project zijn realistisch en voldoende onderbouwd. In de begroting is een bedrag opgenomen voor een financiële tegemoetkoming, voor leden van de clusterwerkgroep, de klankbordgroep en participatie van ouders en jeugdigen. Uw onderbouwt dat het in de begroting opgenomen bedrag hiervoor realistisch is.

Meer informatie over deze criteria vindt u in de [procedurebrochure](#).

4 Procedure & Tijdpad

Houd bij het schrijven van de aanvraag rekening met de volgende punten:

- Schrijf uw aanvraag in het Nederlands.
- Op de ZonMw-webpagina [voorwaarden en financiën](#) leest u aan welke voorwaarden uw aanvraag moet voldoen.
- De volgende bijlage(n) zijn verplicht om toe te voegen:
 - Een schematische weergave van het tijdpad van uw voorstel (max 1 A4 – enkelzijdig)
 - Uitgebreide begroting.
- De volgende optionele bijlage(n) worden indien van toepassing toegevoegd:
 - Max 2 A4 met figuren en tabellen.
 - Intentieverklaringen van samenwerkende partijen.
- Wanneer een bijlage niet verplicht is wordt deze bijlage niet meegenomen bij de beoordeling van uw aanvraag. Uitzondering is een optionele bijlage waar figuren en/of tabellen aangeleverd worden of intentieverklaringen. Deze bijlagen zijn dan ook een onderdeel van de beoordeling.

4.1 Beoordelingsprocedure

Voor de procedures voor de beoordeling van subsidieaanvragen verwijzen we u naar de infographic '[in 10 stappen subsidie aanvragen](#)' en naar de [procedurebrochure aanvragers](#).

In deze subsidieronde dient u direct een uitgewerkte aanvraag in. De uitgewerkte aanvraag wordt door externe referenten op kwaliteit beoordeeld (hoor), waarna de aanvrager de gelegenheid krijgt om hierop schriftelijk te reageren (wederhoor). De uitgewerkte aanvraag wordt door de programmacommissie richtlijnen jeugdgezondheid beoordeeld op relevantie en kwaliteit. Indien nodig wordt er nog een aanvullend wederhoor opgevraagd.

4.2 Tijdpad

Deadline indienen uitgewerkte subsidieaanvraag	18 april 2023, 12.00 uur
Ontvangst beoordelingen voor wederhoor	10 mei 2023
Deadline indienen wederhoor	24 mei 2023, 14.00 uur
Besluit	Medio juli 2023
Uiterlijke startdatum	1 september 2023

Startbijeenkomst

Nadat een project gehonoreerd is, wordt een startbijeenkomst ingepland met de projectleider, NCJ en ZonMw om de planning en de procedures te bespreken.

Praktijktest

Gedurende de uitvoering van het project wordt een besluit genomen of aanvullend budget van maximaal € 10.000,- kan worden aangevraagd voor de praktijktest.

Eindproducten

De JGZ-richtlijn Kindermishandeling en de richtlijnproducten worden na oplevering eigendom van de beroepsverenigingen

Meer informatie

Bekijk de [programmapagina](#) op de ZonMw-website; deze wordt regelmatig bijgewerkt.

5 Indienen

5.1 Indiening (via Mijn ZonMw)

Subsidieaanvragen kunnen uitsluitend door de hoofdaanvrager ingediend worden via het online indiensysteem van ZonMw ([Mijn ZonMw](#)). Sluitingsdatum voor het indienen van uitgewerkte subsidieaanvraag is 18 april 2023, om 12.00 uur.

5.2 Tips

- ZonMw is overgestapt naar een ander online indiensysteem. Als u nog niet eerder met Mijn ZonMw heeft gewerkt moet u zich eerst registreren als 'Nieuwe gebruiker'.
- Zie voor meer informatie de [Handleiding Mijn ZonMw](#).

Wij raden u aan om, voordat u uw aanvraag digitaal indient, een Word-versie van uw aanvraag te printen (via Mijn ZonMw) en na te lopen op onregelmatigheden. Vooral als u uw aanvraag eerst in Word heeft opgesteld en vervolgens naar Mijn ZonMw heeft gekopieerd, kan het voorkomen dat sommige tekens (zoals aanhalingstekens) niet goed worden omgezet. U kunt dit in Mijn ZonMw zelf corrigeren.

5.3 Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag

De '[Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag](#)' moet ondertekend worden door de bestuurlijk verantwoordelijke en de hoofdaanvrager. De ondertekende verklaring kan toegevoegd worden aan de aanvraag in Mijn ZonMw of per mail gestuurd worden naar ZonMw, ter attentie van richtlijnenjgz@zonmw.nl. De verklaring moet uiterlijk één week na indiening binnen zijn.

5.4 Inhoudelijke vragen

Neem voor inhoudelijke vragen contact op met: Marjan de Smit van Rooijen, 070 349 5203, smit@zonmw.nl.

5.5 Technische vragen

Neem voor technische vragen over het gebruik van het online indiensysteem van ZonMw contact op met de servicedesk: maandag t/m vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur, 070 349 51 76, servicedesk@zonmw.nl. Vermeld in uw e-mail uw telefoonnummer, zodat wij indien nodig contact met u kunnen opnemen.

5.6 Downloads en links

- [Algemene subsidiebepalingen ZonMw](#)
- Infographic '[in 10 stappen subsidie aanvragen](#)'
- [Procedurebrochure voor aanvragers](#)
- [de ZonMw-webpagina Relevantiecriteria](#).
- [Voorwaarden en financiën](#)
- [Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#)
- [Impact versterken](#)
- Handleiding [Mijn ZonMw](#)
- [Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag](#)
- [Programmapagina](#)
- [Programmatekst Richtlijnen JGZ 2019 – 2014](#) (ZonMw, 2019)
- Prioriteringsstudie JGZ Richtlijnen: [Samen naar gedragen JGZ richtlijnmodules](#) (TNO, 2022)
- [Modulaire vormgeving richtlijnen Jeugdgezondheidszorg](#) (Amsterdam UMC, 2021)
- [omzettingsdocument JGZ richtlijnen omzetten naar modulaire eenheden](#).
- [Een roadmap voor richtlijnontwikkeling; participatie van ouders, jongeren en kinderen](#)
- [Verbetering \(vroeg\)signalering van kindermishandeling in de jeugdgezondheidszorg](#).

5.7 Overige bijlagen subsidieoproep

- Bijlage 1 - Begrippenlijst JGZ-richtlijnen
- Bijlage 2 – Programma inrichting Richtlijnen JGZ

Bijlage 1 – Begrippenlijst JGZ-richtlijnen

Deze begrippenlijst is gemaakt door de Richtlijnadviscommissie van het NCJ ter ondersteuning van richtlijnontwikkelaars bij het opstellen van een JGZ-richtlijn. De aanleiding is dat het de RAC opviel dat een aantal termen en definities in JGZ-richtlijnen niet correct werden weergegeven. Bijvoorbeeld: JGZ arts i.p.v. jeugdarts.

Een ander aandachtspunt is dat jeugdgezondheidszorg (JGZ) absoluut niet hetzelfde is als jeugdzorg. Zie hiervoor de definitie van JGZ in de tabel, de website van het NCJ en voor informatie over jeugdzorg de website van het NJi.

Gewenste termen	In plaats van	Definities /toelichting
Richtlijn		Een richtlijn is een document met aanbevelingen, gericht op het verbeteren van de kwaliteit van zorg, berustend op systematische samenvattingen van wetenschappelijk onderzoek en afwegingen van de voor- en nadelen van de verschillende zorgopties, aangevuld met expertise en ervaringen van Zorgprofessionals en zorggebruikers (Regieraad Kwaliteit van Zorg 2010).
Gezondheid		“Gezondheid is het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven” (Huber et al., 2011).
Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	Consultatiebureau Schoolgezondheidszorg (SGZ) JGZ 0-4 JGZ 4-19 Het “veld” Jeugdhulp	De jeugdgezondheidszorg (JGZ) heeft een unieke positie in Nederland. Ze biedt preventieve zorg (monitoren van de ontwikkeling, screeningen, voorlichting en advies, preventieve hulp) aan alle jeugdigen in Nederland van 0-18 jaar zodat zij gezond en veilig kunnen opgroeien. De JGZ kijkt met een brede blik naar de gezondheid en ontwikkeling van kinderen met oog voor zowel het individu als de omgeving als het collectief. Waar nodig biedt de jeugdgezondheidszorg (toeleiding naar) ondersteuning, hulp of zorg voor jeugdigen en hun ouders.
JGZ-organisatie	GGD Thuiszorgorganisatie CJG Stichtingen of andere nieuwe organisatievormen die gaan/zijn ontstaan	
Contactmoment	PGO Consult	Kan gaan om diverse vormen van contact, zoals face tot face, telefonisch, e-mail, groepsconsult etc. Per contactmoment in een bepaalde leeftijdsrange aangeven in de richtlijn wat er op dat moment moet en/of kan plaatsvinden en hoe kan worden ingegaan op vragen van ouders en jeugdigen.
Kind, jongeren, jeugdigen		Kind: 0-12-jarige Jongere: 12 - 19 jarige Jeugdige: 0-19-jarige
Jeugdarts	Schoolarts CB-arts Consultatiebureau-arts JGZ-arts	In de JGZ werken jeugdartsen en jeugdartsen KNMG. In richtlijnen wordt onder jeugdarts ook verstaan niet tot jeugdarts opgeleide artsen werkzaam als jeugdarts, artsen KNMG en artsen M&G (werkzaam als jeugdarts).

Verpleegkundig specialist		In de JGZ werken ook verpleegkundig specialisten preventie. Zij hebben meer bevoegdheden dan jeugdverpleegkundigen.
Jeugdverpleegkundige	Schoolverpleegkundige Wijkverpleegkundige CB-verpleegkundige Consultatiebureauverpleegkundige Sociaal verpleegkundige	
Doktersassistente	JGZ assistente assistente Consultatiebureau-assistente	De doktersassistent in de JGZ heeft i.i.g. de opleiding tot doktersassistent gevolgd. Met een JGZ assistente wordt niet altijd de doktersassistent bedoeld, bijvoorbeeld de assistentes op het CB zijn vaak geen doktersassistent.
JGZ-assistente	Consultatiebureau-assistente	Zij zijn doorgaans geen doelgroep van een JGZ-richtlijn.
JGZ-professional	JGZ-medewerker	JGZ-professionals zijn competent opgeleide, taaktoegeruste beroepsbeoefenaren.
JGZ-team		Bestaat uit in ieder geval een jeugdarts en een jeugdverpleegkundige en in veel gevallen ook een doktersassistente en verpleegkundig specialist. Eventueel ook anderen.
Zorgcoördinator	Casemanager	Iemand die toezicht houdt op de planning en het coördineren van verstrekkingen van diensten door verschillende personen binnen een of meer instellingen, vanaf het moment dat de behoefte aan hulp wordt vastgesteld tot aan het tijdstip waarop de cliënt geen hulp meer nodig heeft
Digitaal Dossier JGZ (DD JGZ)	Kinddossier	Verplicht onderdeel van de digitale infrastructuur voor informatievoorziening rond jeugd; digitaal dossier dat de JGZ volgens de wgbo en de wpg verplicht is bij te houden als ouders en kinderen daarvoor kiezen.
Dialooggerichte consultvoering		Het consult wordt zo vorm gegeven dat zowel het professioneel perspectief als het perspectief van de ouders en kinderen aan bod komt. De professional wil dat de inhoud verantwoord uitgevoerd wordt. Ouders en kinderen willen het consult als waardevol ervaren en een gelijkwaardige inbreng hebben.
Monitoren		Systematisch volgen van de gezondheid en ontwikkeling van jeugdigen en hun omgeving en/of groepen jeugdigen.
Preventie		Naar doelgroep: <u>universele preventie</u> bevordert en beschermt actief de gezondheid van de gezonde. <u>Selectieve preventie</u> probeert te voorkomen dat personen Nmet één of meerdere risicofactoren (determinanten) voor een bepaalde aandoening daadwerkelijk ziek worden. <u>Geïndiceerde preventie</u> probeert te voorkomen dat beginnende klachten verergeren tot een aandoening. Het doel van zorggerelateerde preventie is te voorkomen dat een bestaande aandoening leidt tot complicaties, beperkingen, een lagere kwaliteit van leven of sterfte.

		Naar fase van de ziekte: Onder <u>primaire preventie</u> vallen activiteiten die voorkomen dat gezonde mensen een bepaald(e) gezondheidsprobleem, ziekte of ongeval krijgen. Bij <u>secundaire preventie</u> worden ziekten of afwijkingen in een vroeg stadium opgespoord bij personen die ziek zijn, een verhoogd risico lopen of een bepaalde genetische aanleg hebben. De ziekte kan daardoor eerder worden behandeld, zodat deze eerder geneest of niet erger wordt. Bij <u>tertiaire preventie</u> bestaat de doelgroep uit patiënten en worden complicaties en ziekteverergering voorkomen. Ook het bevorderen van de zelfredzaamheid van patiënten valt hieronder
Anticiperende voorlichting		Het verstrekken van informatie vooruitlopend op een mogelijk gezondheidsprobleem.
Inschatten van de zorgbehoefte		Bij het inschatten van de zorgbehoefte wordt onderzocht in welke mate de ouders en jeugdigen worden belast en of de ouders de opvoeding en verzorging van hun kind aankunnen. Daarnaast wordt ingeschat in welke mate jeugdigen en ouders behoefte hebben aan voorlichting, advies, instructie of zorgverlening (Handboek Eenheid van taal in de JGZ).
Vroegsignalering	Vroegherkenning signalering	Het op basis van monitoring of screening onderkennen en aandacht vestigen op een niet normaal verlopende ontwikkeling, ziekte, aandoening, risico of probleem. Dit wordt ook wel secundaire preventie genoemd.
Screenen		Programmatisch inzetten van een instrument met als uitkomst ja of nee (score met een afkappunt).
Fysiek	Medisch	Vaak wordt gesproken van “medisch” terwijl “fysiek” bedoeld wordt; als je fysiek bedoelt, gebruik dan fysiek.
Eigen kracht versterken		Het inschakelen, herstellen en versterken van de eigen kracht; het eigen probleemoplossend vermogen van de jeugdige, ouders en sociale omgeving.
Normaliseren	Demedicaliseren	Op basis van kennis van de normale ontwikkeling ouders voorlichten en kortdurend ondersteunen zodat ze de zorg weer zelf aan kunnen en geen gespecialiseerde zorg nodig is. Hiermee wordt onnodig problematiseren en etiketteren tegen gegaan.
Opvoed- en opgroei-ondersteuning		Voorlichting, advies en hulp aan ouders en opvoeders bij opvoedingsvragen en -problemen ter voorkoming van problemen in de opvoeding en/of ontwikkeling van kinderen, of om deze problemen op te lossen, en ter versterking van de draagkracht en competenties van ouders en opvoeders; uitgevoerd door onder meer de jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg, welzijnsinstellingen, kinderopvang en onderwijs.
Toeleden naar zorg of verwijzen		Zo nodig de ouders of jongeren motiveren en met hen regelen van een gepast aanbod. Dit kan door direct diensten of hulp te verlenen, door derden in te schakelen uit het sociale netwerk of het CJG en/ of door intensievere hulp in te schakelen vanuit de gezondheidszorg of jeugdhulp.

Bijlage 2 - Programma inrichting Richtlijnen JGZ

1 Doel programma

Het ZonMw-programma Richtlijnen JGZ 2019 – 2024 heeft tot doel:

1. Innovatie van het richtlijnontwikkelp proces door het invoeren van een modulaire vormgeving.
2. Het herzien en ontwikkelen van richtlijnen voor beroepsbeoefenaren in de Jeugdgezondheidszorg in modulaire opzet.
3. Het ontwikkelen van producten om de implementatie van richtlijnen in het veld te ondersteunen.

Hierdoor worden professionals uitgerust met kennis en vaardigheden om hun werk goed te kunnen doen. Ook draagt het programma bij aan een uniforme beroepsbeoefening en aan het verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering van het Basispakket JGZ en het Landelijk Professioneel Kader (LPK) en de kwaliteitsborging in JGZ-organisaties. Richtlijnen dienen bovendien goed aan te sluiten op de meest gestelde vragen door jeugdigen en ouders. Het programma draagt zo bij aan de fysieke, psychische en sociale gezondheid van kinderen in Nederland en aan de ondersteuning van ouders in de opvoeding.

1.2 Inrichting programma

Het programma kent vijf subsidierondes voor het omzetten en herzien van richtlijnen. Binnen elke richtlijnronde wordt een cluster van een aantal richtlijnen herzien dan wel omgezet naar modulaire vormgeving. De volgorde van het herzien vloeit voort uit de prioriteringsstudie 'Samen naar gedragen JGZ richtlijnmodules' uitgevoerd door TNO.

1.3 Doel richtlijn

Een JGZ-richtlijn is een document met aanbevelingen, gericht op het verbeteren van de kwaliteit van zorg, berustend op systematische samenvattingen van wetenschappelijk onderzoek en afwegingen van de voor- en nadelen van de verschillende zorgopties, aangevuld met expertise en ervaringen van zorgprofessionals en zorggebruikers (AQUA-leidraad 2021). Uitgangspunten bij het ontwikkelen van de JGZ-richtlijn vormen (a) de levensloop en ontwikkelingsfasen van het kind of de jongere en (b) de vijf basiselementen van de JGZ, namelijk: voorlichting, vroege signalering/opsporing, ondersteuning/begeleiding, verwijzing en nazorg, zoals die volgen uit het basispakket jeugdgezondheidszorg en rekening houdend met het Landelijk Professioneel Kader (LPK) voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ).

1.4 Modulaire vormgeving

Om richtlijnen goed te kunnen onderhouden en actualiseren, zet ZonMw met dit programma in op modulaire vormgeving. Het uitgangspunt: alle JGZ-richtlijnen worden omgezet in modules, met of zonder herziening en/of toevoeging van nieuwe modules. In een modulaire opzet wordt een richtlijn opgedeeld in kleinere blokken, zogenaamde modules. Iedere richtlijnmodule bestaat uit een uitgangsvraag met bijbehorende aanbeveling(en), onderbouwing en verantwoordingsinformatie. De richtlijnmodule dient in ieder geval antwoord te geven op de uitgangsvraag en aanbevelingen te doen voor professioneel handelen. Door een modulaire vormgeving kan een richtlijn sneller gedeeltelijk herzien of aangevuld worden wanneer hier aanleiding toe is. Ook wordt beoogd meer samenhang tussen richtlijnen te creëren, door richtlijnmodules die niet tot dezelfde richtlijn behoren maar wel aan elkaar gerelateerd zijn, te koppelen. Dit maakt de richtlijnen gemakkelijker te raadplegen door professionals.

De handleiding Modulaire vormgeving voor richtlijnontwikkelaars (Amsterdam UMC) vormt de basis van de nieuwe werkwijze en voor het omzetten naar modulaair opgebouwde richtlijnen. Op basis van deze werkwijze zullen de richtlijnen de komende jaren omgezet worden naar modulaair opgebouwde richtlijnen.

Door het opdelen in modulaire eenheden kan het voorkomen dat niet alle informatie vanuit de te herziene en om te zetten richtlijnen een plek kan krijgen in de modules. Links naar alle relevante betrouwbare informatie kunnen worden opgenomen in de nieuw te ontwikkelen database bij de desbetreffende richtlijn zodat deze informatie nog wel vindbaar is.

1.5 Clusters op thema

Een cluster is een bundeling van meerdere richtlijnmodules rondom een centraal thema. Om de samenhang tussen JGZ-richtlijnen te bevorderen wordt er in de toekomst gewerkt met vijf clusters. De voorlopige clusterindeling is als volgt:

1. Het lichaam
2. Ontwikkeling & zintuigen
3. Opvoeden & ondersteunen
4. Psychosociaal & gedrag
5. Voeding & groei

De indeling in clusters heeft tot doel om meerdere richtlijnen rondom een bepaald thema in gezamenlijkheid te onderhouden.

1.6 Een nieuwe structuur voor onderhoud en herzien: Clusterwerkgroep en klankbordgroep

In de uiteindelijke structuur voor het onderhouden van de richtlijnen wordt er voor ieder cluster door het NCJ en de beroepsverenigingen (AJN, V&VN en NVDA) een clusterwerkgroep ingesteld. De clusterwerkgroepleden worden afgevaardigd vanuit hun beroepsorganisaties.

Clusterwerkgroep

De clusterwerkgroep (vergelijkbaar met de huidige richtlijnwerkgroep) is verantwoordelijk voor het uitwerken van de richtlijnmodules volgens de gebruikelijke methode van evidence-based richtlijnontwikkeling en het omzetten van richtlijnen in modules. De werkgroepleden wordt gevraagd om advies, bijsturing en consensus. De clusterwerkgroep bestaat uit een gemandateerde vertegenwoordiging van de primair betrokken beroepsverenigingen (AJN, V&VN, NVDA), aangevuld met een vertegenwoordiging van andere betrokken beroepsgroepen, een vertegenwoordiging van jeugdigen en ouders en aanvullende expertise.

Bij de start van de werkgroep wordt Pharos uitgenodigd om diversiteitsgevoelige kwesties in te brengen in de werkgroep ten aanzien van de te herziene richtlijn. ZonMw is in overleg met Pharos om te bespreken op welke wijze diversiteit een structurele plek in het richtlijnproces kan krijgen.

Het voorzitterschap wordt ingevuld door een van de werkgroepleden, bij voorkeur een jeugdarts of een verpleegkundig specialist. De richtlijnmethodoloog zorgt voor de inhoudelijk ondersteuning en input voor de clusterwerkgroep. Voor de clusterwerkgroepleden is een financiële tegemoetkoming beschikbaar vanuit het project.

Klankbordgroep

Voor deze subsidieronde moet een klankbordgroep worden samengesteld. Deze klankbordgroep bestaat uit 1 of 2 JGZ-managers, 1 of 2 implementatiefunctionarissen en wanneer van toepassing vertegenwoordiging vanuit de ontwikkeling van aanpalende richtlijnen. Deze klankbordgroep adviseert gedurende het traject voornamelijk over de implementeerbaarheid van de aanbevelingen.

1.7 NCJ en RAC

Het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) heeft de regie op de JGZ-richtlijnencycclus. Het NCJ draagt er zorg voor dat de gehele richtlijnencycclus in samenhang plaatsvindt, met een faciliterende en pro-actieve rol naar alle betrokken partijen. Het NCJ voert het secretariaat van de RAC en de clusterwerkgroepen en beheert de JGZ-richtlijnmodules.

Het NCJ heeft tijdens de ontwikkelfase onder andere contact met de clusterwerkgroepen en zorgt dat de conceptrichtlijnmodules aan de vaste RAC-leden worden voorgelegd.

De Richtlijnadviescommissie (RAC) is ingesteld door het NCJ. De RAC heeft in de richtlijnontwikkeling een adviserende rol en autoriseert uiteindelijk de richtlijn(modules). De RAC is in de uitvoering van haar taken onafhankelijk. De RAC bestaat uit een kerngroep van vaste leden die de autoriserende rol vervullen. Daarnaast zijn er aanvullende leden die de functie van toehoorder vervullen. De beroepsverenigingen (AJN, V&VN, NVDA) zijn als eigenaar verantwoordelijk voor de inhoudelijke autorisatie, ActiZ en GGD GHOR Nederland zijn verantwoordelijk voor de randvoorwaardelijke autorisatie van richtlijnmodules. De RAC is verantwoordelijk voor de bewaking van de toepasbaarheid van de richtlijnmodules. De RAC houdt overzicht over welke modules onder regie zijn bij welk cluster.

Voor meer achtergrondinformatie over het programma en de richtlijnen wordt u doorverwezen naar de programmasite en de programmatekst: www.zonmw.nl/richtlijnenjgz.